

Briselē, 29.11.2019.
COM(2019) 616 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par viesabonēšanas tirgus pārskati

{SWD(2019) 416 final}

1. IEVADS

2015. gada oktobrī Eiropas Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2015/2120¹, kas no 2017. gada 15. jūnija Savienībā izbeidz mazumtirdzniecības viesabonēšanas maksas un uz viesabonēšanu attiecinā godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad. Jaunie viesabonēšanas noteikumi iedēvēti “abonē kā mājās” (*Roam-Like-At-Home*, RLAH).

Lai varētu RLAH ilgtspējīgi nodrošināt visā Savienībā, abi likumdevēji ir vienojušies ieviest šādus pasākumus:

- ievērojami pazemināti viesabonēšanas vairumcenu maksimumi²;
- iespēja operatoriem piemērot godīgas izmantošanas politiku, lai novērstu viesabonēšanas pakalpojumu ļaunprātīgu vai anomālu izmantošanu par iekšzemes cenām;
- izņēmuma kārtā piemērojama pagaidu izņēmumu sistēma, ko operatori var izmantot iekšzemes cenu kāpuma nepieļaušanai.

Ar likumdevēju pilnvarojumu Komisija 2016. gada 15. decembrī pieņēma Īstenošanas regulu (ES) 2016/2286, kurā izklāstīti detalizēti noteikumi par godīgas izmantošanas politikas piemērošanu un mazumtirdzniecības viesabonēšanas papildmaksas atcelšanas ilgtspējas novērtēšanas metodiku un viesabonēšanas pakalpojumu sniedzēja pieteikumu uz novērtējumu (tālāk “Īstenošanas regula (ES) 2016/2286”)³.

Aprakstītais noteikumu kopums ES/EEZ piemērojams⁴ no 2017. gada 15. jūnija.

Pildot ziņošanas pienākumus, ko likumdevēji noteikuši Viesabonēšanas regulā⁵, Komisija:

- 2018. gada 12. decembrī pieņēma starpziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par RLAH noteikumu īstenošanu pirmajos 18 mēnešos (tālāk “starpziņojums”)⁶;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/2120 (2015. gada 25. novembris), ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērta internetam un groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem un Regulu (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā.

² Ieviests ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regulu (ES) 2017/920, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 531/2012 noteikumus par viesabonēšanas vairumtirgiem.

³ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2016/2286 (2016. gada 15. decembris), kurā izklāstīti detalizēti noteikumi par godīgas izmantošanas politikas piemērošanu un mazumtirdzniecības viesabonēšanas papildmaksas atcelšanas ilgtspējas novērtēšanas metodiku un viesabonēšanas pakalpojumu sniedzēja pieteikumu uz novērtējumu.

⁴ EEZ Apvienotās komitejas lēmumi Nr. 173/2012 (pieejams [te](#)), 92/2016 (pieejams [te](#)) un 105/2017 (pieejams [te](#)) EEZ līguma XI pielikumam “Elektroniskie sakari, audiovizuālie pakalpojumi un informācijas sabiedrība” attiecīgi pievieno Regulas 531/2012, 2015/2120 un 2017/920.

⁵ Šajā ziņojumā Regula (ES) Nr. 531/2012, kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2120 un Regulu (ES) 2017/920, saukta par “Viesabonēšanas regulu”.

⁶ Ziņojums par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 13. jūnija Regula (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos, kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2120 un Regulu (ES) 2017/920 (COM(2018) 822 final), pieejams [te](#).

- 2019. gada 28. jūnijā publicēja dienestu darba dokumentu (SWD) par to, kas konstatēts, pārskatot noteikumus par godīgas izmantošanas politiku un Īstenošanas regulā (ES) 2016/2286 noteikto izņēmumu, kas attiecas uz ilgtspēju (tālāk “SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad”)⁷.

Starpziņojumā secināts, ka RLAH reforma pirmajos 18 mēnešos visumā bijusi sekmīga un ir īpaši labi redzams, ka kopš RLAH ieviešanas mobilā patēriņa pieprasījums braucienos pa ES/EEZ ir strauji un plaši palielinājies. SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad secināja, ka šie mazumtirdzniecības aizsardzības pasākumi, kas Viesabonēšanas regulā paredzēti, lai izvairītos no traucējumiem iekšzemes tirgos, līdz šim vajadzības gadījumos ir darbojušies pienācīgi.

Viesabonēšanas regula arī pilnvaro Komisiju pēc starpziņojuma un godīgas izmantošanas politikas un izņēmuma ilgtspējas labad pārskatīšanas līdz 2019. gada 15. decembrim iesniegt Eiropas Parlamentam un Padomei pārskata ziņojumu, kurā izvērtēta viesabonēšanas tirgus darbošanās RLAH noteikumu apstākļos. Tāds ir šā ziņojuma priekšmets. Detalizēta metodika un analīzes rezultāti, uz kuriem balstīts šis ziņojums, atrodami pievienotajā SWD⁸. Šis ziņojums visumā apstiprina konstatējumus, kas izklāstīti Komisijas starpziņojumā un SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad: RLAH reforma ir bijusi sekmīga un sasniegusi mērķi atrast līdz šim neizmantoto viesabonēšanas patēriņu. Analīze rāda, ka konkurences dinamika viesabonēšanas vairum- un mazumtirgos nav mainījusies un nav gaidāms, ka mainīsies tādā mērā, ka viesabonēšanas noteikumus tuvākajos gados varēs atcelt. Bez tam ir jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Tāpēc Komisijai jāveic viss nepieciešamais, ieskaitot likumdošanu, lai nodrošinātu, ka eiropieši nākamajos gados turpina izmantot viesabonēšanas pakalpojumus bez papildmaksas un vairumtirgi darbojas labi.

2. VIESABONĒŠANAS REGULAS DARBĪBAS JOMA UN GALVENĀS NORMAS

Viesabonēšanas regulas nozīmē viesabonēšana ir pakalpojums, kas ļauj vienas ES/EEZ valsts (virtuālā) mobilo sakaru tīkla operatora (M(V)NO) klientam piekļūt citas ES/EEZ valsts MNO mobilo sakaru (izsaukumu, SMS vai datu) pakalpojumiem⁹. Mobilo sakaru operators nodrošina, ka tā klienti (abonenti), kas devušies uz ārzemēm, paliek pieslēgušies kādam mobilajam tīklam ar to pašu mobilo tālruni (vai varbūt ar klēpj datoru vai planšet datoru datu viesabonēšanas

⁷Komisijas dienestu darba dokuments par to, kas konstatēts, pārskatot noteikumus par viesabonēšanas godīgas izmantošanas politiku un Komisijas 2016. gada 15. decembra Īstenošanas regulā (ES) 2016/2286 noteikto izņēmumu, kas attiecas uz ilgtspēju (SWD(2019) 288 final), pieejams [te](#).

⁸ Komisijas dienestu darba dokuments par viesabonēšanas tirgus darbības pārskatīšanā konstatēto (SWD(2019) xxx final).

⁹ Viesabonēšanas pakalpojumu var sniegt iekšzemes tirgū (iekšzemes viesabonēšana), t. i., mobilo sakaru operators izmanto cita operatora tīklu, lai sniegtu mobilo sakaru pakalpojumus saviem klientiem iekšzemē. Taču iekšzemes viesabonēšana nav Viesabonēšanas regulas darbības jomā. Regula reglamentē tikai starptautisko viesabonēšanu ES/EEZ, t. i., viesabonēšanu kādas ES/EEZ ārvalsts tīklā.

gadījumā) un tālruņa numuru. Ja operators vēlas abonentiem piedāvāt viesabonēšanas pakalpojumus (“mazumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumi”) citā valstī, tam tie jāiegādājas no MNO, kurš atrodas apmeklētajā valstī (“vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumi”). Šim nolūkam operatoriem jānoslēdz komerciāli vairumtirdzniecības viesabonēšanas līgumi. Praksē ir tā: kad klients, viesabonējot ārzemēs, zvana vai izmanto mobilo datus, šo pakalpojumu nodrošina kāds apmeklētās valsts mobilo sakaru operators. Viesabonenta pašmāju operatoram ir jāsamaksā apmeklētajam operatoram par šo pakalpojumu. To sauc par vairumtirdzniecības viesabonēšanas maksu. Maksas apmēru ierobežo Viesabonēšanas regula, un maksa par datiem gadu no gada mazinās (sk. tālāk šajā iedaļā).

No 2017. gada 15. jūnija mobilo sakaru operatoriem nav ļauts saviem klientiem, kuri laiku pa laikam atrodas citās ES/EEZ valstīs, piemērot (mazumtirdzniecības) maksu par viesabonēšanas pakalpojumiem (izsaukumu, īsziņu un datu) papildus iekšzemes cenai. Lai novērstu viesabonēšanas pakalpojumu ļaunprātīgu vai anomālu izmantošanu par iekšzemes cenām, piemēram, pastāvīgu viesabonēšanu, kas var kaitēt iekšzemes tirgiem, mobilo sakaru operatori var piemērot godīgas izmantošanas politiku.

Tās galvenais mērķis ir nodrošināt, ka viesabonēšana par iekšzemes cenu tikai laiku pa laikam tiek izmantota ceļojumos pa ES/EEZ. Tālab operators var saviem klientiem prasīt pierādījumu par dzīvesvietu vai stabilu saikni ES/EEZ valstī, kurā tas sniedz pakalpojumus un izdod SIM karti izmantošanai ārzemēs par iekšzemes cenu. Operators arī var pārbaudīt, vai SIM karte piederības dalībvalstī tiek izmantota vairāk nekā ārzemēs. Ja piemēro tādu godīgas izmantošanas politiku un vismaz četru mēnešu laika sprīdī klienta viesabonēšanas patēriņš pārmāc iekšzemes patēriņu vai klātbūtne citās Savienības dalībvalstīs pārmāc klātbūtni iekšzemē, operatoram ir jābrīdina klients, lai pārbaudītu, vai notikusi ļaunprātīga vai anomāla viesabonēšanas pakalpojumu izmantošana par iekšzemes cenām. Ja klients turpina patērēt mobilo sakaru pakalpojumus ārvalstīs, tad no brīža, kad pagājušas vismaz 14 dienas pēc brīdinājuma, operators drīkst piemērot nelielu viesabonēšanas papildmaksu, kas sasaistīta ar vairumtirdzniecības cenas maksimumu.

Papildus, lai varētu iekšzemes tirgos nemitīgi attīstīt labākos datu piedāvājumus (piemēram, neierobežotus datus), operators var piemērot par iekšzemes cenām patērēto viesabonēšanas datu apjoma sliekšni¹⁰. Virs minētā apjoma operators var piemērot nelielu viesabonēšanas

¹⁰ Īstenošanas regula (ES) 2016/2286 nosaka, ka viesabonēšanas datu apjoma limitam jābūt ne mazākam kā divkārtša mobilo sakaru pakalpojumu komplekta mazumcena, kas dalīta ar viesabonēšanas vairumcenas maksimumu. Tas nozīmē, ka lietotājs var divkārtšā (vai lielākā) apmērā patērēt datu apjomu, ko viņa operators vairumtirdzniecības līmenī (par lietotāja maksāto cenu) var iegādāties no apmeklētā operatora, ja pēdējais maksu uzliek maksimuma līmenī.

papildmaksu, kas nepārsniedz datu viesabonēšanas vairumcenas maksimumu¹¹ (sīkāk sk. tālāk šajā iedaļā).

Nekādā gadījumā, pat pie godīgas izmantošanas politikas pārsnieguma, iekšzemes cena un piemērojamā nelielā viesabonēšanas papildmaksa summā nedrīkst būt augstāka par 2016. gada pirmajā ceturksnī spēkā esošajām viesabonēšanas maksām (kas bija pirms pārejas perioda līdz RLAH 2017. gada jūnijā)¹².

Izņēmuma gadījumos un īpašos apstākļos, lai izvairītos no iekšzemes cenu kāpuma, operators var no savas valsts regulatīvās iestādes (VRI jeb “regulatora”) saņemt tā saucamo izņēmumu ilgtspējas labad. Šajā nolūkā operatoram jāpierāda, ka viesabonēšanas pakalpojumu sniegšana bez papildmaksas operatora pašreizējā iekšzemes cenu veidošanas modeļa dēļ nebūtu ilgtspējīga¹³. Tādā gadījumā VRI var ļaut operatoram vienu gadu piemērot nelielu viesabonēšanas papildmaksu. Lai atļauju pagarinātu, pieteikums operatoram katru gadu jāatkārto.

Vairumtirdzniecības līmenī 2017. gadā Viesabonēšanas regula¹⁴ ievērojami samazināja cenas maksimumus, sevišķi datiem – to cenas maksimumiem līdz 2022. gadam ieplānots ikgadējs pazeminājums, lai nodrošinātu operatoriem ieguvumu no vairumtirdzniecības likmēm, kas ļauj sniegt klientiem viesabonēšanas pakalpojumus bez kādas maksas virs iekšzemes cenas. Viesabonēšanas vairumcenu maksimumi nodrošina arī to, ka vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējs pilnībā atpelnā vairumtirdzniecības izmaksas.

Tā kā viesabonēšanas noteikumus nosaka regula, tie ir tieši piemērojami visās ES dalībvalstīs, un tos piemēro arī EEZ valstīs¹⁵. Viesabonēšanas regula uztic VRI viesabonēšanas noteikumu izpildes novērošanu, pārraudzīšanu un nodrošināšanu dalībvalstīs. Gādājot par konsekvencu VRI pieejā, 2017. gada martā Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestāde (BEREC) izdeva Mazumtirdzniecības viesabonēšanas vadlīnijas¹⁶ un jūnijā – Vairumtirdzniecības viesabonēšanas

¹¹ Datu apjoma sliekšņa pārkāpšana var izraisīt tikai viesabonēšanas papildmaksu uzlikšanu datu viesabonēšanas mazumtirdzniecības pakalpojumiem (sk. BEREC Mazumtirdzniecības viesabonēšanas vadlīnijas (BoR (17) 56), 70. punkts).

¹² Saņemtajiem izsaukumiem maksimālā mazumtirdzniecības viesabonēšanas papildmaksa, ko piemēro pie godīgas izmantošanas politikas pārsnieguma, ir noteikta kā vidējais svērtais mobilā savienojuma pabeigšanas tarifs dalībvalstīs, un tāpēc Komisija to ik gadu pārskatot pazemina. 2019. gadā tā ir 0,0085 €/min.

¹³ Īstenošanas regula (ES) 2016/2286 paredz, ka VRI var uzskatīt, ka operatora iekšzemes cenu veidošanas modelis bez viesabonēšanas papildmaksas nav ilgtspējīgs, ja operatora *negatīvā* viesabonēšanas mazumtirdzniecības tīrā peļņa (bez viesabonēšanas papildmaksas) ir vismaz 3 % no tā mobilo pakalpojumu peļņas.

¹⁴ 2019. gadā ir spēkā šādi viesabonēšanas vairumcenu maksimumi: 0,032 € par zvana minūti, 0,01 € par īsziņu, 4,50 € par 1 GB datu. No 2020. gada 1. janvāra jaunais maksimums datiem būs 3,50 € par 1 GB. Tas samazināsies līdz 3,00 € par 1 GB 2021. gadā un 2,50 € par 1 GB 2022. gadā. Salīdzināšanai – līdz 2017. gada 15. jūnijam šie maksimumi bija 0,05 € par zvana minūti, 0,02 € par 1 īsziņu un 50,00 € par 1 GB.

¹⁵ Norvēģija, Islande, Lihtenšteina. Viesabonēšanas noteikumi ir iestrādāti EEZ līgumā no 2017. gada 15. jūnija, t. i., tās pašas dienas, kad tie stājās spēkā ES.

¹⁶ BEREC vadlīnijas par Regulu (ES) Nr. 531/2012, kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2120 un Regulu (ES) 2017/920 (Mazumtirdzniecības viesabonēšanas vadlīnijas) (BoR(17)56), pieejamas [te](#).

vadlīnijas¹⁷, kas sagatavotas ciešā sadarbībā ar Komisiju un apspriežoties ar ieinteresētajām personām. BEREC vadlīnijas pašas nav saistošas, taču palīdz VRI novērot, uzraudzīt un iedzīvināt jaunos viesabonēšanas noteikumus. BEREC vadlīnijās arī doti sīki norādījumi mobilo sakaru operatoriem par to, kā savā piedāvājumu klāstā īstenot jaunos viesabonēšanas noteikumus.

Viesabonēšanas regula notek 2022. gada 30. jūnijā.

3. VIESABONĒŠANAS TIRGUS DARBĪBA

Klātpieliktajā dienestu darba dokumentā detalizēti analizēta viesabonēšanas mazum- un vairumtirgu darbošanās ES/EEZ pēc noteikumu “abonē kā mājās” stāšanās spēkā 2017. gada 15. jūnijā¹⁸. Analīze balstās datos, kas savākti no mobilo sakaru operatoriem un VRI, kā arī ārēju pētījumu un BEREC datos. Tajā ņemts vērā 2019. gada 19. jūnijā publicētais BEREC atzinums par viesabonēšanas tirgus darbību¹⁹ (turpmāk “BEREC atzinums”), kā arī 2019. gada 20. septembrī publicētā BEREC papildanalīze par vairumtirdzniecības viesabonēšanas izmaksām²⁰.

a. Atbilstība tiesību normām

2018. gada decembra starpziņojumā bija novērots, ka jaunos viesabonēšanas noteikumus pēc to stāšanās spēkā 2017. gada 15. jūnijā mobilo sakaru operatori vispār izpilda. Vispārēja izpilde turpinās 2019. gadā. Ja arī kādā dalībvalstī noteikumi bija pārkāpti, VRI kopā ar attiecīgo operatoru problēmu ātri atrisināja, bieži pat nesākot oficiālu lietu vai lietas izskatīšanas gaitā.

Gadījumos, kad radās jauni jautājumi par īstenošanu sakarā ar jaunu veidu piedāvājumiem, kuri BEREC vadlīnijās nebija konkrēti iztirzāti, VRI sadarbībā ar Komisiju ir savu pieeju koordinējušas īpaši izveidotajā BEREC Starptautiskās viesabonēšanas ekspertu darba grupā. Svarīgākais īstenošanas jautājums, ar ko grupa nodarbojusies, ir bijis par to, kā RLAH traktējami jaunie nulles likmes datu pakalpojumi²¹. Grupā saskaņoto viesabonēšanas noteikumu interpretāciju, ko ievēro VRI²², tādos gadījumos apstrīdēja divi operatori divās dažādās Vācijas tiesās. Valsts tiesas apstiprināja VRI ievēroto interpretāciju²³. Atzinumā par viesabonēšanas tirgu

¹⁷ BEREC vadlīnijas par Regulu (ES) Nr. 531/2012, kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2120 un Regulu (ES) 2017/920 (Vairumtirdzniecības viesabonēšanas vadlīnijas) (BoR(17)114), pieejamas [te](#).

¹⁸ Visi šajā iedaļā izmantotie fakti un skaitļi atrodami pievienotajā dienestu darba dokumentā.

¹⁹ BEREC Atzinums par viesabonēšanas tirgus darbību kā devums EK izvērtēšanai (BoR(19)101), pieejams [te](#) (tālāk “BEREC atzinums”).

²⁰ BEREC papildanalīze par vairumtirdzniecības viesabonēšanas izmaksām (BoR(19)168), 2019. gada 20. septembris), pieejama [te](#).

²¹ Datu pakalpojumus ar nulles likmi neieskaita abonementam atvēlēto datu apjomā. Tādu pakalpojumu patērēšana tālād nemazina datu apjomu, kas lietotājam pieejams atsevišķā rēķina periodā. Vairumā gadījumu nulles likmes pakalpojumi ir neierobežoti.

²² Sk. VRI [BNetzA](#) (Vācija) un [ANACOM](#) (Portugāle) lēmumus. Īss interpretācijas kopsavilkums dots SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad (12. lpp.).

²³ Ķelnes Administratīvā tiesa 2018. gada 20. novembrī (spriedumu sk. [te](#)) un Diseldorfas Apgabaltiesa 2019. gada 19. jūnijā (spriedumu sk. [te](#)).

Komisija atbalsta BEREC priekšlikumu attiecīgi atjaunināt Mazumtirdzniecības viesabonēšanas vadlīnijas jautājumā par nulles likmi datu pakalpojumiem, cik tie atbilst Regulai (ES) 2015/2120.

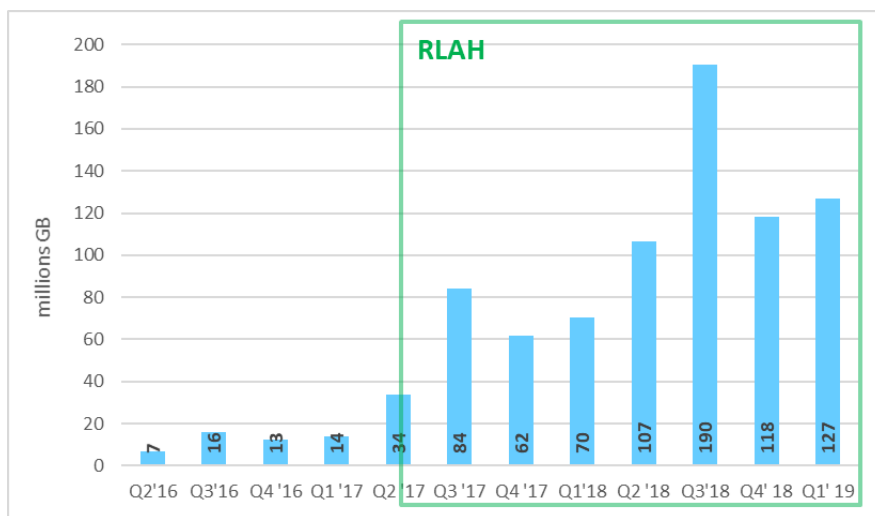
b. Viesabonēšanas mazumtirgus

Viesabonēšanas patēriņa pieaugums ir bijis straujš un plašs

Lai gan viesabonēšanas regulas cita pēc citas kopš 2007. gada dod patērētājiem jūtamu ieguvumu izsaukumu, īsziņu un datu viesabonēšanas pakalpojumu cenu pazeminājuma veidā, daudzi eiropieši braucienos ārpus savas dalībvalsts turpināja atturēties no mobilo tālrunu un datu pakalpojumu lietošanas vai to ierobežoja, lai izvairītos no izdevumiem par mobilo sakaru viesabonēšanu. Noteikumi par RLAH beidzot ir ļāvuši kardināli mainīt šo situāciju un izpausties ES ceļinieku pieprasījumam pēc mobilā patēriņa.

Viesabonēšanas maksas atcelšana izraisīja strauju un plašu viesabonēšanas patēriņa pieaugumu ES/EEZ pēc 2017. gada 15. jūnija (Figure 1). 2018. gada vasarā (2018. gada III kvartālā) viesabonēšanas datu izmantošana ES/EEZ bija 12 reizes lielāka nekā pēdējā vasarā pirms RLAH (2016. gada III kvartālā). Viesabonēšanas zvanu apjoms bija 3 reizes lielāks. 2019. gada pirmajā kvartālā (jaunākie pieejamie dati) pieaugums salīdzinājumā ar to pašu laikposmu pirms RLAH (2017. g. I kvartālu) bija 9 reizes datiem un 2,2 reizes izsaukumiem. 2018. gada vasarā ceļinieki izmantoja vidēji 440 MB viesabonēšanas datu mēnesī salīdzinājumā ar 60 MB 2016. gada vasarā²⁴.

1. attēls. EEZ mazumtirdzniecības viesabonēšanas datplūsma, 2016. g. II kvartāls – 2019. g. I kvartāls (miljonos GB) (kvartāls = Q)

Pēc BEREC 23. salīdzinošā ziņojuma par starptautiskās viesabonēšanas datiem (BoR(19)90) (par 2018. gada oktobri – 2019. gada martu).

²⁴ Viesabonēšanas datu kopapjoma pieaugumu EEZ rada lielāks vidējais viesabonēšanas pakalpojumu patēriņš, kā arī tas, ka vairāk ceļinieku ieslēdz datu viesabonēšanu.

Iekšzemes tarifu struktūra kopumā tikpat kā nemainās

Atzinumā par viesabonēšanas tirgu BEREC norādīja, ka operatori ziņo, ka RLAH apstākļos visumā ir saglabājuši savu tarifu plānu pieejamību²⁵. Pēc BEREC ziņām iekšzemes tarifu plānu vispārējā struktūra nav ievērojami mainījusies. Atceltie tarifu plāni galvenokārt bijuši mantotie tarifu plāni, un tā notiek regulāri. Kopumā uzskatīts, ka RLAH gandrīz nemaz neietekmē iekšzemes piedāvājumu pieejamību.

Starpziņojumā piezīmēts, ka iekšzemes tarifu plānu izmantošana²⁶ arvien vēl ir ierobežota un ir spēkā galvenokārt priekšmaksas segmentā tirgū, kas apkalpo vietējo sakaru vajadzības. 2019. gada I kvartālā iekšzemes tarifu plānu²⁷ ES/EEZ izmantoja mazāk nekā 5 % visu abonentu, un šī daļa laika gaitā nemainās.

Apkalpošanas kvalitāte

Mobilo sakaru pakalpojumu kvalitāte un sevišķi datu pārraides ātrums, kas ceļiniekam pieejams ārzemēs, ir būtisks viesabonēšanas izjutes/uztveres parametrs. Lai gan nav īpašu pierādījumu, ka viesabonētājiem tiek mazāks datu pārraides ātrums nekā vietējiem lietotājiem²⁸, BEREC atzinumā norādīts, ka vairāku operatoru klientiem viesabonēšanā ārvalstīs sagādātais datu pārraides ātrums nav pārredzams. Tāds datu pārraides ātrums nav atkarīgs vienīgi no pašmāju operatora – lielā mērā tas ir atkarīgs no apmeklētā tīkla apkalpošanas kvalitātes. Tomēr, tā kā gandrīz visu Savienības teritoriju tagad aptver 4G tehnoloģija, parasti tiek gaidīts, ka viesabonēšanas laikā tiks nodrošināta 4G.

Komisija ir vienisprātis ar BEREC, ka operatori nedrīkst saviem klientiem viesabonēšanā tīši nodrošināt mazāku datu pārraides ātrumu nekā iekšzemē. Komisija uzskata, ka apkalpošanas kvalitāte ir tāda produkta sastāvdaļa, kura cena ir regulēta. Noteiktu cenu samaksājušam, lietotājam ir piekļuve attiecīgajam mobilo sakaru pakalpojumam iekšzemē. Viesabonēšanas regula prasa, lai lietotājam citās ES/EEZ zemēs pakalpojums ir pieejams par iekšzemes cenu, ja vien apmeklētajā tīklā to ir iespējams sniegt.

Komisija apsvērs, vai vajag attiecīgi precizēt Viesabonēšanas regulu, kā arī viesabonēšanai noteikt pārredzamības pienākumus apkalpošanas kvalitātes jomā. Komisija arī atbalsta BEREC priekšlikumu turpināt viesabonēšanas pakalpojumu kvalitātes pārraudzību.

Kopumā MVNO liekas saglabājam pozīcijas tirgū

²⁵ Komisijas un BEREC kopīga mobilo sakaru operatoru aptauja, 2019. gada marts.

²⁶ Tarifu plāni, kas sniedz mobilo sakaru pakalpojumus tikai valstī, kurā šis piedāvājums ir pieņemts.

²⁷ BEREC 23. salīdzinošais ziņojums par starptautiskās viesabonēšanas datiem (BoR(19)90). Dalībvalstis ar lielāko iekšzemes abonentu īpatsvaru (vairāk nekā 10 %) ir Rumānija, Igaunija, Latvija un Bulgārija.

²⁸ Kopīgajā Komisijas un BEREC 2019. gada marta apsekojumā norādīts, ka sūdzību skaits par viesabonēšanu vairumā dalībvalstu nav palielinājies pēc RLAH ieviešanas un galalietotāju neapmierinātība ar apkalpošanas kvalitāti un viesabonēšanas problēmas ieņem nesvarīgu vietu VRI saņemtajās patērētāju sūdzībās.

Lielākajā daļā valstu, par kurām ir pieejami pietiekami dati, MVNO lielā mērā paturējuši vai mazliet audzējuši savu iekšzemes tirgus daļu (pēc abonentu skaita). Tiem dažiem MVNO, kuri laika gaitā iesnieguši nepieciešamos datus, vērojama arī vispārēja stabilitāte vidējos mazumtirdzniecības ieņēmumos uz vienu lietotāju. Tomēr attiecīgos datus laika gaitā konsekventi sniegušo MVNO paraugs ir mazs, tādēļ MVNO situācijas reprezentatīva statistika visā ES joprojām ir apgrūtināta.

Godīgas izmantošanas politika noder atsevišķos ļaunprātīgas izmantošanas gadījumos

SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad redzams, ka vairums operatoru ir izmantojuši godīgas izmantošanas politiku (95 % MNO un 78 % MVNO), lai novērstu ļaunprātīgu vai anomālu viesabonēšanas pakalpojumu izmantošanu par iekšzemes cenām. Atklāto datu komplektu apjoma ierobežojums²⁹ ir visvairāk īstenotais operatoru godīgas izmantošanas politikas pasākums (to izmanto 84 % mobilo sakaru operatoru, kas piedāvā tādus komplektus). Šā aizsardzības pasākuma teju vienprātīgā izmantošana var liecināt, ka tas patiešām veicinājis pašu konkurētspējīgāko datu komplektu nepārtrauktu pieejamību iekšzemes tirgos.

Tomēr, tā kā godīgas izmantošanas politikas noteikumi aptver tepat visu viesabonētāju vajadzības, to klientu īpatsvars, kuri faktiski pārsniedz godīgas izmantošanas politikas robežas, joprojām ir ļoti ierobežots: tikai 0,6 % to MNO abonentu, kuri ir ieviesuši 4 mēnešu kontroles mehānismu, ir saņēmuši brīdinājumu, un tikai pusei no tiem pēc brīdinājuma piemērota nelielā viesabonēšanas papildmaksa. 2019. gada I kvartālā pavisam kopā tikai 4 % (resp. 5 %) visas viesabonēšanas izsaukumu (resp. datu) plūsmas ES/EEZ uzlikta neliela viesabonēšanas papildmaksa par godīgas izmantošanas politikas pārsniegumu³⁰. Tāpēc praksē godīgas izmantošanas politikas piemērošana skar pavisam mazu viesabonētāju daļu, kas viesabonēšanu izmanto visintensīvāk, un lietotāju vairumam par to nav jābažījas.

Izņēmumu mehānisms efektīvi sargā no iespējamiem traucējumiem dažos iekšzemes tirgos, kuros konstatētas traucējuma briesmas

VRI ir atļāvušas izņēmumus ilgtspējas labad mobilo sakaru operatoriem, kuri pierādījuši, ka bez RLAH nodrošināšanai vajadzīgā iekšzemes cenas paaugstinājuma nespēj atpelnīt faktiskās un prognozētās izmaksas, ko rada regulēto viesabonēšanas pakalpojumu sniegšana. Tas noticis jau gaidāmos gadījumos, t. i., dažiem dalībvalstu MVNO un MNO ļoti lētu datu dalībvalstīs ar augstu viesabonēšanas nelīdzsvarotību un/vai maziem ieņēmumiem no vidējā lietotāja (Igaunija, Lietuva, Polija, Somija). Atļautie izņēmumi ir domāti attiecīgajiem operatoriem vienīgi tādu izmaksu segšanai, kas saistītas ar viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanu klientiem, un iekšzemes cenu pieauguma novēršanai. Līdz ar to ilgtspējas mehānisms ir piemērots tā, kā likumdevēji iecerējuši, un pienācīgi darbojies gadījumos, kur bijis vajadzīgs izkropļojumu novēršanai, it īpaši pie cenu pieauguma iekšzemes tirgos. 2019. gada I kvartālā tikai 1,3 %

²⁹ Sk. **Error! Bookmark not defined.** zemsivītras piezīmi.

³⁰ BEREC 23. salīdzinošais ziņojums par starptautiskās viesabonēšanas datiem (BoR(19)90).

(attiecīgi 3,1 %) no kopējās ES/EEZ mazumtirdzniecības viesabonēšanas datu (attiecīgi izsaukumu) plūsmas tika piemērota piemaksa izņēmuma dēļ³¹.

Bez tam atbilstīgi prognozei izņēmumu skaits ar laiku samazinās līdz ar viesabonēšanas maksimālo vairumcenu regulēto samazinājumu: 2019. gada jūnijā neviens no 3 MNO Igaunijā nebija lūdzis pagarināt izņēmumu; pieteikumu neatkārtoja arī 1 no 3 Lietuvas MNO, un tikai 3 MVNO atkārtoja pieteikumu Francijā, salīdzinot ar 11 MVNO 2017. gadā. Atzinumā par viesabonēšanas tirgu BEREC norāda, ka izņēmuma mehānisms skar nelielu rūkošu tirgus daļu un VRI gaida, ka izņēmumu skaits tuvākajos gados samazināsies vēl vairāk.

Beidzot, kā norādīts SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad, izņēmumu saņēmušie operatori to izmantojuši atturīgi: daudzi turpina saviem abonentiem lielus viesabonēšanas pakalpojumu apjomus piedāvāt bez papildmaksas, lai nezaudētu spēju konkurēt iekšzemes tirgū. Ja tie piemēro atļauto viesabonēšanas papildmaksu, tā tiek krasi samazināta salīdzinājumā ar laiku pirms 2017. gada 15. jūnija (datiem – par vairāk nekā 90 %), lai arī tādos gadījumos attiecīgie klienti gūtu jūtamu labumu no viesabonēšanas maksas plašā pazeminājuma.

Viesabonēšanas maksa valstīs ārpus ES/EEZ caurmērā turpināja pazemināties

ES/EEZ mobilo sakaru operatoru viesabonēšanas mazumcenas valstīs ārpus ES/EEZ turpināja pazemināties. No 2017. gada I kvartāla līdz 2019. gada I kvartālam datu viesabonēšanas pakalpojumu tarifi valstīs, kas nav ES/EEZ valstis, pazeminājās par 8 %, bet izsaukumu tarifi – par vairāk nekā 30 %.³² Tādā kārtā pēc RLAH ieviešanas datu viesabonēšanas maksas krasā samazināšanās valstīs ārpus ES/EEZ turpinājās. Tāpēc kopumā viesabonēšanas maksas atcelšana ES/EEZ iekšienē nav izraisījusi viesabonēšanas cenu paaugstinājumu pārējā pasaulē³³.

Patērētāji ir visai apmierināti

Starpziņojumā norādīts, ka RLAH reformu eiropieši plaši atzīst un augsti vērtē. Gadu pēc RLAH ieviešanas Eiroparometra aptauja rādīja, ka 81 % ceļinieku zina, ka viesabonēšanas maksa ES/EEZ ir beigusies, un 69 % visu eiropiešu domā, ka viņi vai kāds no pazīstamiem no tā gūst vai gūs labumu. Kopš 2017. gada jūnija Komisijā saņemtās patērētāju apvienību atsauksmes kopumā ir ļoti atzinīgas.

c. Viesabonēšanas vairumtirgus

Apstiprinās pirms gada iegūtie starpziņojuma vērojumi. Iepriekš 3.b iedaļā aprādītais lielais viesabonēšanas pieprasījuma pieaugums operatoru starpā ievērojami variējas atkarā no katra operatora klientūras plūsmām. Pēc sakaru pakalpojumu plūsmām operatoru var klasificēt kā

³¹ BEREC 23. salīdzinošo datu ziņojums par starptautiskās viesabonēšanas datiem (BoR(19)90).

³² Turpat.

³³ Tāda ir vispārējā attīstība caurmērā. Nav izslēgti viesabonēšanas cenu pieaugumi par dažiem punktiem kādās valstīs ārpus ES/EEZ kādos dažu dalībvalstu tarifu plānos. Sevišķi tas tā var būt mazāk apmeklētajās valstīs ārpus ES/EEZ.

izejošās vai ienākošās plūsmas operatoru. Izejošās plūsmas operatora klientūra patērē vairāk mobilo pakalpojumu ārzemēs (t. i., partneroperatoru tīklos citās ES valstīs) nekā šā operatora tīklā patērē partneroperatoru klientūra. Turpretī ienākošās plūsmas operatora klientūra ārzemēs patērē mazāk mobilo pakalpojumu nekā tā tīklā patērē partneroperatoru klientūra. Tūrisma plūsmu dēļ operatori Ziemeļeiropas valstīs mēdz būt viesabonēšanas pakalpojumu neto izejošās plūsmas operatori, turpretim Dienvideiropas valstu operatori – viesabonēšanas ienākošās plūsmas operatori, gan ar dažiem izņēmumiem.

Tādā griezienā viesabonēšanas vairumcenu maksimumu līmenis izrādās būtisks Viesabonēšanas regulas elements. Maksimumu mērķis ir, pirmkārt, dot iespēju visiem vai gandrīz visiem operatoriem Savienībā nodrošināt RLAH, otrkārt, visā Savienībā vairumtirdzniecības līmenī nodrošināt izmaksu atpelnīšanu.

Regula ir izraisījusi ievērojamu vairumcenu pazemināšanos, kas devusi labumu neto izejošās plūsmas operatoriem

Starpziņojumā aprakstītā straujā viesabonēšanas vairumcenu samazināšanās turpinās, sevišķi datu pakalpojumos. Datu vidējā viesabonēšanas vairumcena 2019. gada I kvartālā kritusies līdz 1,78 €/GB iepretim 8,22 €/GB 2017. gada I kvartālā. Izsaukumu vidējā viesabonēšanas vairumcena 2019. g. I kvartālā bija 1,97 c/min iepretim 2,90 c/min 2017. gada I kvartālā³⁴.

Viesabonēšanas vairumcenu pazeminājumu galvenokārt noteica divi faktori. Pirmkārt, jaunās 2017. gadā Viesabonēšanas regulā noteiktās maksimālās viesabonēšanas vairumcenas (kas datiem gadu no gada samazinās) darbojas kā krietni zemāki cenu griesti³⁵, izraisot konkurenciālu tirgus dinamiku starp operatoriem, kuri piedāvā vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuvi zem šiem griestiem. Otrkārt, RLAH ieviešana ir devusi ievērojamu viesabonēšanas apjoma pieaugumu, ar to saasinot konkurenci viesabonēšanas vairumcenās, kuras ir zem šiem griestiem. Būtiski zemākas viesabonēšanas vairumcenas ir lielā mērā mazinājušas RLAH ieviešanas iespējamo ietekmi uz izejošās plūsmas operatoriem.

Neto ienākošās plūsmas operatoriem bijis labums no viesabonēšanas pieprasījuma pieauguma

Pievienotajā SWD dotā analīze liecina, ka ienākošās plūsmas operatoriem ir ticis labums no viesabonēšanas pakalpojumu vairumtirdzniecības pieprasījuma lielā pieauguma un izejošās plūsmas operatoriem neto izejošā viesabonēšanas plūsma par spīti ievērojamam pieaugumam RLAH apstākļos ir tikai neliela daļa (parasti mazāk par 5 %) no iekšzemes plūsmas.

Vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu izmaksas tiek atpelnītas

³⁴ BEREK 23. salīdzinošo datu ziņojums par starptautiskās viesabonēšanas datiem (BoR(19)90), 2019. gada oktobris).

³⁵ Viesabonēšanas vairumcenas maksimums izsaukumiem no 5 c/min 2016. gadā tika samazināts uz 3,2 c/min no 2017. gada 15. jūnija. Datiem tas tika samazināts no 50 €/GB 2016. gadā uz 7,7 €/GB no 2017. gada 15. jūnija, 6 €/GB no 2018. gada 1. janvāra un 4,5 €/GB no 2019. gada 1. janvāra.

Viens no pašreizējās viesabonēšanas pārskates elementiem bija Komisijas pasūtīts ārējs pētījums, kas izveidoja efektīva mobilo sakaru tīkla izmaksu modeli katrā dalībvalstī un Norvēģijā³⁶. No izmaksu modeļa un operatoru sniegto papildu tranzīta cenu datiem³⁷ atvedināmās aplēses rāda, ka 2017. gadā Viesabonēšanas regulā noteiktie viesabonēšanas vairumcenu maksimumi ir ļāvuši vairumtirdzniecības līmenī pilnīgi atpelnīt izmaksas un iegūt peļņu.

Tāds krass viesabonēšanas vairumcenu pazeminājums, pie kura vidējās vairumcenas nemainīgi nav sasniegušas rūkošos regulētos maksimālos vairumtirdzniecības tarifus, pārliecinoši pierāda, ka operatori ir spējuši apmierināt viesabonēšanas pakalpojumu augošo pieprasījumu un tajā pašā laikā atpelnīt tīkla ieguldījumu izmaksas, ieskaitot kapitāla izmaksas. Komisijas savāktā informācija par vairumcenām iekšzemes MVNO piekļuvei ir vēl viena liecība par to, ka pašreizējie maksimumi ļauj operatoriem, kuri sniedz vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumus, segt savas izmaksas.

Uz Komisijas pasūtītā ārējā pētījuma pamata BEREC pats novērtēja viesabonēšanas vairumtirdzniecības izmaksas³⁸. BEREC secina, ka visās dalībvalstīs ir iespējams vēl vairāk samazināt vairumtirdzniecības maksimumus, tos paturot virs pamatā esošajām izmaksām, kā arī atstājot iespēju vienoties par cenām zem maksimumiem.

Komisija ņem vērā šos un citus elementus, apsverot, vai vajag un ir ekonomiski izdevīgi visās dalībvalstīs tālāk koriģēt viesabonēšanas vairumcenu maksimumus, tos paturot virs pamatā esošajām izmaksām.

Mobilo virtuālo tīklu operatoru (MVNO) īpašais stāvoklis viesabonēšanas vairumtirgū

MVNO nepieder radiopiekļuves tīkls valstī(-īs), kur tas darbojas. Tādēļ MVNO nevar mitināt viesabonēšanas plūsmu no MNO apmaiņā pret viesabonēšanas plūsmu, ko MVNO sūta attiecīgajam ārvalsts MNO. MVNO parasti var iegādāties vairumtirdzniecības līmenī tikai izejošo viesabonēšanas plūsmu, ko rada tā klienti ārvalstīs, bet nespēj šo izejošo viesabonēšanas plūsmu (daļēji) pārdot/ieņemt pret ieņākošo viesabonēšanas plūsmu. Tāpēc līgumsarunās par vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuvi MVNO ir no MNO strukturāli atšķirīgā situācijā³⁹. Šis faktors iemīt MVNO darbības modeļos. No otras puses, MVNO jābūt iespējai savu mazumtirdzniecības klientu radīto vairumtirdzniecības viesabonēšanas plūsmu izmantot pārrunās ar savu iekšzemes mitinātāju, jo tas pēdējam palīdzētu no vairumtirdzniecības viesabonēšanas

³⁶ Pētījums SMART 2017/0091 'Assessment of the cost of providing mobile telecom services in the EU/EEA' by AXON, 2019. gada jūlijs, pieejams [te](#). Luksemburga, Islande un Lihtenšteina nav iesniegušas datus, kas nepieciešami modeļa izveidei šajās trijās valstīs. Pētījums tika veikts ciešā sadarbībā ar VRI un BEREC. Pilns pētījuma publicēto materiālu kopums pieejams [te](#).

³⁷ Izmaksu modelis un tā izdeves, kā arī tranzīta cenu aplēses redzamas pievienotajā SWD.

³⁸ BEREC papildanalīze par vairumtirdzniecības viesabonēšanas izmaksām (BoR(19)168, 2019. gada 20. septembris).

³⁹ MVNO nosaka vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuves nolīgumus galvenokārt netieši (caur MNO, kas tos mitina to darbības valstī, vai citu MNO vai centrmezglu), bet dažos gadījumos arī tieši (tiešās divpusējās vairumtirdzniecības viesabonēšanas sarunās ar MNO).

pakalpojumu sniedzējiem iegūt labākus tarifus. Tomēr MVNO vairumtirdzniecības viesabonēšanā parasti maksā vairāk nekā MNO, vairākos gadījumos – (gandrīz) viesabonēšanas vairumcenu maksimumu līmenī. Tomēr, kā norādīts pievienotajā SWD, ir arī tādi MVNO, kuri vairumā ES valstu par vairumtirdzniecības viesabonēšanu maksā krietni zem regulētajiem tarifiem, līdzīgos apmēros kā MNO.

Visos gadījumos MVNO bijis labums no ievērojamā viesabonēšanas vairumcenu samazinājuma, ko izraisīja straujais cenu maksimumu samazinājums, par kuru tika nolemts 2017. gadā. Kā norādīts iepriekš 3.b iedaļā, MVNO kopumā saglabā savu stāvokli attiecīgajos iekšzemes tirgos. Komisija ņems vērā MVNO situāciju, apsverot, vai ierosināt viesabonēšanas vairumcenu maksimumu tālāku koriģēšanu saskaņā ar BEREC atzinuma par viesabonēšanas tirgu galveno ieteikumu.

Atbilstīgi BEREC ierosinājumiem Komisija arī apsvērs iespēju ierosināt sīkākus skaidrojumus par vairumtirdzniecības noteikumiem, kuriem būtu jābalsta MVNO pozīcijas vairumtirdzniecības viesabonēšanas līgumsarunās, piemēram, ka cenu maksimums ir piemērojams arī tādiem alternatīviem vairumtirdzniecības viesabonēšanas risinājumiem kā sponsorēta viesabonēšana⁴⁰, ka MNO ir pienākums viesabonēšanā dot MVNO piekļuvi jaunajām tehnoloģiju paaudzēm (kā 4G, 5G), kolīdz tās kļūst pieejamas apmeklētajos tirgos, vai ka līgumsarunas nedrīkst nepamatoti pagarināt un vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuvei, kas piešķirama 3 mēnešu laikā pēc līguma noslēgšanas ar pašreizējiem noteikumiem, jābūt izmantojamai pilnīgi, nevis daļēji.

Tirgus nav izmantojis datu viesabonēšanas pakalpojumu atsevišķu pārdošanu

Kopš 2012. gada Viesabonēšanas regulā noteikts, ka operatori nedrīkst galalietotājiem liegt apmeklētajā sakaru tīklā piekļūt regulētiem datu viesabonēšanas pakalpojumiem, ko piedāvā alternatīvs viesabonēšanas pakalpojuma sniedzējs⁴¹. Šis strukturālais pasākums, ko dēvē arī par datu pakalpojumu vietējo sadali, bija domāts konkurences veicināšanai viesabonēšanas tirgū. Komisija piekrīt BEREC novērojumam un ārējam pētījumam par tehnoloģiju attīstību⁴², ka šis risinājums praksē nav īstenots⁴³. Pamatojoties uz tirgus apsekojumiem, kas 2019. gadā veikti šās pārskates vajadzībām, gan BEREC, gan pētījums norāda uz to, ka operatori nav ieinteresēti šāda

⁴⁰ Sponsorēta viesabonēšana ir vairumtirdzniecības risinājums, kur MVNO izmanto duālās IMSI risinājumu, kurā viens IMSI diapazons pieder sponsorētajam tīklam. Starptautiskā mobilā abonenta identitāte (IMSI) ir ITU starptautiskais standarts. Tas ir unikāls skaitlis, kas identificē mobilo abonentu, kā arī tā mobilo sakaru operatoru un valsti. Šā duālās IMSI risinājuma ietekme ir tāda, ka MVNO galalietotājiem ir otra identitāte, kamēr tie viesabonē, un viņi var izmantot visus viesabonēšanas līgumus, kas attiecas uz sponsora tīklu. Plūsmas cenas nosaka sponsorētais tīkls.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 531/2012 (2012. gada 13. jūnijs) par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā 4. pants.

⁴² Pētījums SMART 2018/0012 "Technological developments and roaming", WIK Consult, 2019. gada jūlijs, pieejams [te](#)

⁴³ BEREC Starptautiskās viesabonēšanas standarta ziņojumā 2016. gadā tika konstatēts tikai viens operators, kurš piedāvā vietējo datu sadales pakalpojumus ES. Tomēr liekas, ka šis Lietuvas operators (*Cheap Data Communications*) vairs nepastāv, vismaz sākotnējā formā ne. Kopš tā laika pēc Komisijas rīcībā esošajām ziņām vietējo datu sadale nav izmantota.

risinājuma īstenošanā nākotnē. Tāpēc Komisija apsvērs iespēju ierosināt atcelt Viesabonēšanas regulas noteikto pienākumu ļaut vietēji sadalīt datu pakalpojumus.

d. Konkurences dinamika viesabonēšanas vairum- un mazumtirgos nav mainījusies, un nav gaidāms, ka mainīsies tādā mērā, lai regulējumu tuvākajos gados varētu atcelt

Līdzīgi kā laikā pirms RLAH, arī RLAH apstākļos regulētās cenas maksimumi bijuši nepieciešami, lai viesabonēšanas vairumtirgū pazeminātu cenas. Cenu maksimumi joprojām darbojas kā etaloncenas vairumtirdzniecības viesabonēšanas līgumsarunām un konkurences dinamikai zem šiem maksimumiem. Pēc šīm etaloncenām viesabonēšanas vairumtirgū tiek veidotas atlaides. Turklāt tirgus daļas, it īpaši daži MVNO un mazāki operatori, kuri darbojas vienā valstī un ar lielu izejošās viesabonēšanas nelīdzsvarotību, bieži maksā viesabonēšanas vairumcenas maksimuma vai tam tuvā līmenī.

BEREC atzīst, ka “*RLAH regulas vispārējais mērķis ir sasniegts*”; tajā pašā laikā tas “*necer, ka konkurences apstākļi viesabonēšanas tirgū tuvākajā nākotnē mainīsies tā, ka regulatīva iejaukšanās vairs nebūs vajadzīga*”⁴⁴. BEREC iesaka līdz jaunai viesabonēšanas tirgus novērtēšanai nemainīt viesabonēšanas noteikumu pašreizējo formu un struktūru. No viesabonēšanas vairumtirgus darbības pārskata BEREC secina, ka viesabonēšanas vairumcenu maksimumi joprojām ir nepieciešami un ir vēl vairāk jāsamazina, lai tālākajā virzībā nodrošinātu RLAH pienācīgu darbību visā ES un visu tirgus dalībnieku labā. Tas arī uzskata, ka mazumtirdzniecības viesabonēšanas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2017. gada 15. jūnija, tuvākajos gados būtu jāpiemēro kopumā, taču ar dažiem varbūtējiem precizējumiem un uzlabojumiem, lai nodrošinātu, ka galalietotāji gūst labumu no RLAH visā ES⁴⁵.

Arī ārējā pētījumā, ko Komisija pasūtīja šai pārskatei⁴⁶, tika analizēta attiecīgo tehnoloģiju un uzņēmējdarbības attīstības iespējamā ietekme uz konkurenci viesabonēšanas tirgos gan vairum-, gan mazumtirdzniecībā⁴⁷. Pētījumā secināts, ka pārskatot nav rasts pamats būtiskai mazum- un vairumtirdzniecības viesabonēšanas noteikumu maiņai (neskarot maksimālo vairumtirdzniecības likmju pārskatīšanu). Pēc pētījuma datiem šajā posmā nav gaidāms, ka pašreizējā un prognozējamā tehnoloģijas un uzņēmējdarbības attīstība dažos tuvākajos gados mainīs

⁴⁴ BEREC papildanalīze par vairumtirdzniecības viesabonēšanas izmaksām (BoR(2019)168, 2019. gada 20. septembris).

⁴⁵ BEREC piezīmes par mazumtirdzniecības viesabonēšanas noteikumiem ir analizētas 2019. gada jūnijā publicētajā SWD par godīgas izmantošanas politiku un izņēmumu ilgtspējas labad. Piezīmes neapšaubā ne noteikumu principu, ne to piemērošanas turpināšanu tuvākajos gados.

⁴⁶ Pētījums SMART 018/0012 “*Technological developments and roaming*”, WIK Consult, 2019. gada jūlijs, pieejams [te](#).

⁴⁷ Pētījumā tika analizēts, kā viesabonēšanas tirgu potenciāli ietekmē Wi-Fi un Wi-Fi sakopošanas pakalpojumi, OTT pakalpojumi, RCS, bezvadu tīklā apkalpojamās iegultās SIM kartes, 5G un 5G tīkla šķēlēšana, lietu internets (IoT), datu pakalpojumu vietējā sadale, jaunu uzņēmējdarbības modeļu un dalībnieku ienākšana viesabonēšanas tirgū (piemēram, vairāku MVNO nolīgumi un pārrobežu MVNO, iekārtu, satura un pakalpojumu sniedzēju ienākšana viesabonēšanas tirgū).

konkurences apstākļus vairum- un mazumtirdzniecības līmenī tādā mērā, ka operatori turpinātu nodrošināt RLAH, ja nebūtu viesabonēšanas noteikumu.

Tomēr pētījumā ieteikts turpināt uzraudzīt iegulto SIM karšu ieviešanu un OTT izsaukumu un īsziņu pakalpojumu attīstību, lai varētu novērtēt to vidēja termiņa ietekmi uz konkurenci viesabonēšanas mazumtirgos. Tuvāko gadu notikumi uz 5G un IP balstītos mobilajos sakaros varētu arī tālākajā virzībā ietekmēt vairumtirdzniecības viesabonēšanas produktu īpatnības, daudzveidību un cenu. Tādas pārmaiņas būs jāņem vērā, nākamreiz pārskatot Viesabonēšanas regulu.

Komisija ņem vērā arī to, ka nesen tika izstrādāti jauni vairumtirdzniecības viesabonēšanas plūsmas tirgošanas veidi, piemēram, pētījumā minētās tiešsaistes tirdzniecības platformas. Tām ir potenciāls veicināt konkurenci viesabonēšanas vairumtirgū un atvieglināt operatoru līgumsarunu norisi. Tā kā šādas platformas tagad sāk darboties, Komisija mudina operatorus sākt pa šo kanālu tirgot daļu savas jaudas, pilnībā ievērojot ES tiesību aktus. Komisija cieši uzraudzīs attiecīgās norises, lai noteiktu, vai šādu platformu izmantošana laika gaitā varētu būt pamats citādi pieejai vairumtirdzniecības viesabonēšanas regulējumam.

Sakarā ar pārskates daļu, kas attiecas uz tuvāko nākotni, pētījums un BEREC atbalso atsauksmes no dažiem tirgus dalībniekiem, kas aicina izstrādāt skaidrākus noteikumus vai vadlīnijas par pieprasījumiem piekļūt pastāvīgai viesabonēšanai, kas iespējotu savienojamību mašīnas-mašīnas sakaru / lietu interneta vajadzībām. Komisija piezīmē, ka Viesabonēšanas regula tika izstrādāta galalietotāju labā, kuri savas mobilās ierīces laiku pa laikam izmanto braucienos pa ES/EEZ, taču neizslēdz no sava tvēruma mašīnas-mašīnas sakarus⁴⁸. Viesabonēšanas regulas 3. pantā noteiktie vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuves nodrošināšanas pienākumi tādējādi piemērojami arī tad, ja piekļuve tiek prasīta mašīnas-mašīnas sakaru vajadzībām. Pastāvīgu viesabonēšanu Viesabonēšanas regula neaizliedz, un par to divi viesabonēšanas partneri var vienoties vairumtirdzniecības viesabonēšanas līgumā⁴⁹. Pēc Komisijas rīcībā esošajām ziņām operatoriem bieži ir interese savos tīklos mitināt mašīnas-mašīnas sakaru plūsmu, arī pastāvīgi, lai iegūtu attiecīgus vairumtirdzniecības ieņēmumus. Jāpiegriež lielāka vērība pēc apjoma noteiktās maksimālās vairumtirdzniecības maksas nozīmei mašīnas-mašīnas mazapjoma sakaros šaurā diapazonā. Galvenokārt visas Eiropas mašīnas-mašīnas pakalpojumu attīstības veicināšanai Eiropas Elektronisko sakaru kodeksā noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka VRI dara pieejamus numurus, ko var pastāvīgi izmantot ārpus dalībvalsts (to pazīst kā „numuru

⁴⁸ Izņemot īpašus noteikumus Viesabonēšanas regulas 15. pantā (pārredzamības pienākumus).

⁴⁹ Lai gan Viesabonēšanas regulas 3. pantā paredzētie vairumtirdzniecības līmeņa pasākumi, kas ļauj apmeklētajam operatoram novērst pastāvīgu viesabonēšanu, ir domāti ceļinieku personisko sakaru gadījumiem, tos var izmantot arī mašīnas-mašīnas sakaru gadījumos. Tomēr tiek prognozēts, ka apmeklētajiem operatoriem kopumā nebūs intereses nepieļaut pastāvīgu viesabonēšanu mašīnas-mašīnas sakaros.

eksteritoriālu lietošanu”)⁵⁰. Komisija domās par iespēju Viesabonēšanas regulā ieviest attiecīgus precizējumus vairumtirdzniecības piekļuves nosacījumiem pastāvīgai viesabonēšanai nolūkā vajadzības gadījumā nodrošināt mašīnas-mašīnas / lietu interneta savienojamību.

4. NOSLĒGUMS

Kā norādīts Komisijas materiālos ES27 valstu vadītāju neformālajai sanāksmei Sibiu (Rumānijā) 2019. gada 9. maijā, RLAH pieskaitāma 20 augstākajiem ES sasniegumiem Ž. K. Junkera vadītās Komisijas pilnvaru laikā. Viesabonēšanas plūsmas strauja un plaša pieaugums kopš 2017. gada jūnija liecina, ka RLAH reforma ir sasniegusi mērķi – atrisināt ceļinieku neizmanto to mobilo sakaru patēriņa pieprasījumu Eiropas Savienībā. Šī pārskate apstiprina reformas panākumus un kopumā sekmīgu viesabonēšanas tirgus darbošanos pēc jaunajiem noteikumiem.

Pārskate atklāj, ka ar visām konkurences dinamikas pazīmēm viesabonēšanas mazum- un vairumtirgos pamatā esošie konkurences pamatnosacījumi nav mainījušies un negrasās tuvākajā nākotnē mainīties tik lielā mērā, ka būtu iespējams atcelt viesabonēšanas mazum- vai vairumtirgus regulējumu. BEREC iesaka vēl vairāk pazemināt viesabonēšanas vairumcenu maksimumus, “*lai tuvākajos gados palielinātu MVNO konkurenciālo spēku*”, un konstatē, ka tas ir iespējams. Lai gan ir liecības par iespējām ekonomiskai attīstībai starp vairumcenu maksimumiem, kas pašlaik ieplānoti līdz 2022. gadam, un visu operatoru izmaksu līmeni, ir jāturpina analizēt iespējas vēl lielākiem samazinājumiem RLAH darbības uzlabošanai un vienlaikus iekšzemes konkurences dinamikas saglabāšanai.

Ņemot vērā aprakstīto analīzi, kas sīkāk izklāstīta pievienotajā SWD, Komisija plāno 2020. gada pirmajā pusgadā veikt ietekmes novērtējumu par to, vai iesniegt tiesību akta priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei, kas pagarinātu Viesabonēšanas regulas darbību pēc 2022. gada jūnija. Komisija īpaši apsvērs mazum- un vairumtirdzniecības viesabonēšanas noteikumu termiņa pagarināšanu pēc 2022. gada 30. jūnija, un tādā aspektā turpinās pārbaudīt viesabonēšanas vairumcenu maksimumu piemērotību. Ņemot vērā aizsardzības līdzekļu pienācīgu darbību mazumtirdzniecības līmenī (godīgas izmantošanas politika un izņēmums ilgtspējas labad), šobrīd Komisija neplāno grozīt Īstenošanas regulas (ES) 2016/2286 noteikumus.

Lai sagatavotu iespējama tiesību akta priekšlikuma ietekmes novērtējumu, 2020. gada sākumā Komisija rīkos sabiedrisku apspriešanu. Veicot ietekmes novērtēšanas priekšdarbus, tiks arī noskaidrota iespēja Viesabonēšanas regulā ieviest precizējumus un atjauninājumus, kas skar šajā ziņojumā minēto apkalpošanas kvalitāti, MVNO piekļuvi, viesabonēšanas datu atsevišķu pārdošanu un mašīnas-mašīnas sakarus.

⁵⁰ Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa 93. panta 4. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (OV L 321, 2018, 36. lpp.). Kodekss dalībvalstu tiesību aktos ir jātransponē līdz 2020. gada 21. decembrim un no minētās dienas jāpiemēro.